

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

תוכן עניינים

- א. אחד אומר גבוה ב' מרדעות ואחד אומר שלש עדותן קיימת אחד אומר ג' ואחד אומר ה' עדותן בטלה ... הוא ואחר מצטרפין לעדות אחרת של ר"ח דהוי להו תרי וחד ואין דבריו של אחד במקום שנים 2
- ב. אמר להנוני תן לי בדינר פירות כו' ... בזמן שהפירות צבורין ומונחין ושניהן עוררין עליהן אבל הפשילן בקופתו לאחוריו המע"ה..... 3
- ג. וכן היתומין לא יפרעו ממאן אילימא מלוה אבוהון שקיל בלא שבועה ואינהו בשבועה 5
- ד. וכן היתומים מן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה רב ושמואל דאמרי תרוייהו לא שנו אלא שמת מלוה בחיי לוח אבל מת לוח בחיי מלוה כבר נתחייב מלוה לבני לוח שבועה ואין אדם מוריש שבועה לבניו 5
- ה. מתה יורשיה מזכירין את כתובתה עד עשרים וחמש שנים הכא במאי עסקינן שנשבעה ומתה 7
- ו. נשא ראשונה ומתה נשא שניה ומת הוא שניה ויורשיה קודמין ליורשי הראשונה הי"נ שנשבעה ומתה..... 8
- ז. יורשיו משביעין אותה ואת יורשיה ואת הבאין ברשותה ... אותה באלמנה ויורשיה בגרושה..... 9
- ח. שטר העומד לגבות כגבוי דמי 10
- ט. הפוגם את שטרו ומת יורשין נשבעין שבועת יורשין ונוטלין..... 10
- י. ההוא דשכיב ושבק ערבא ... אטו ערבא לאו בתר יתמי אזיל ... ההוא דשכיב ושבק אחא ... מה לי שלא פקדני אבא ומה לי שלא פקדני אחי 12
- יא. השתא דלא איתמר הלכתא לא כרב ושמואל ולא כרבי אלעזר האי דיינא דעבד כרב ושמואל עבד דעבד כרבי אלעזר עבד ... האי שטרא דיתמי לא מקרע קרעין ליה ולא אנבווי מגבינן ביה..... 13
- יב. ואלו נשבעין שלא בטענת ברי אלא בטענת שמא השותפין והאריסין... מכנים לו פועלין ומוציא לו פועלין ... משום דמורו בה התירא ... והוא שיש טענה בינייהו שתי כסף 14
- יג. ש"מ מגלגלין בדרבנן ש"מ..... 16

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

דף מח.

א. אחד אומר גבוה ב' מרדעות ואחד אומר שלש עדותן קיימת אחד אומר ג' ואחד אומר ה' עדותן בטלה ... הוא ואחר מצטרפין לעדות אחרת של ר"ח דהוי להו תרי וחד ואין דבריו של אחד במקום שנים

כבר התבאר במסכת ר"ה דף כד. שעדים¹ שהעידו בעדות החודש ואמר אחד ראיתיו גבוה בעיני כמו שתי קומות² ואמר השני כמו שלש קומות היה גבוה מצטרפין. שהדרך לטעות בכך זה נראה לו כך וזה כך ואין זה סתירה³.

אמר האחד כמו שלש קומות והשני אומר כמו חמש קומות אין מצטרפין. כיון שזה אין דרך לטעות וא' מהן שקרן ולכן אין מצטרפין, וכן אם א' אומר ראיתיו מוטה וא' אומר ראיתיו זקוף⁴.

ומצטרף אחד מהם עם שני שיעיד כמותו⁵, או יהיה ביניהן קומה אחת. כלומר שאם הוא אומר שתיים האחר יאמר שלושה⁶.

וכשרים שני העדים לעדיות אחרות להעיד כמו שהתבאר לעיל דף מז:

¹ רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק ב הלכה ה

² היינו קומה של אדם

³ מאירי בראש השנהשם ובירו' ר"ה פ"ב ה"ד א' שאם שניהן עמדו במקום שוה אין מצטרפין ורק אם א' עמד למעלה וא' למטה מצטרפין וכנראה שרבנו לא פסק כן שבגמ' דידן לא הוזכר חילוק ועי' בפ' המיוחס לרבנו ב"ה כ"ד א':

⁴ תוספתא ר"ה פ"א ה"ז

⁵ ואע"ג שכאן הקשו מהך ברייתא לרב חסדא דאמר בהדי שהדי שקרי למה לי גבי ב' כתי עדים המכחישות זו את זו. ותירצו אליביה ואנן קיימא לן כר' הונא דאית ליה זו באה בפני עצמה ומעידה וזו באה בפני עצמה מ"מ פסק רבינו ז"ל כאוקימתא דאתמר אליבא דרב חסדא משום דודאי הדין אמת אלא דמה שהקשה שם לרב חסדא הוא משום דלר' הונא אתי לישנא דלעדות אחרת כפשוטו דהיינו עדות ענין אחר אבל לרב חסדא זו עדות עצמה היא אלא שהוא עד אחר. להם משנה שם.

⁶ ויש להסתפק אם בא שלישי והעיד שגבוה ד' קומות אם אפשר לצרפו ממ"נ לא' מהן. ונראה שזה תלוי במחלוקת אם פסול בקה"ח עדות שאי אתה יכול להזימה דגם כאן הוא עדות שאי אתה יכול להזימה דאע"ג שאפשר להזים את האמצעי הרי אין העדים נעשין זוממין עד שיזומו שניהן. שקל הקודש שם לו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

ב. אמר לחנוני תן לי בדינר פירות כו' ... בזמן שהפירות צבורין ומונחין ושניהן עוררין עליהן אבל הפשילן בקופתו לאחוריו המע"ה

כבר התבאר לעיל דף מה. בעל הבית⁷ שאמר לחנוני⁸ תן לי בדינר פירות, ומדדם לו ונתנם לפניו לרשות הרבים והרי הפירות מונחים ברשות הרבים, והחנוני תובע הדינר והלוקח אומר נתתיו לך והשלכתו לתוך כיסך, תקנת חכמים הוא שנשבע הלוקח בנקיטת חפץ ונוטל הפירות⁹, שמענת הבעל

⁷ שו"ע ונו"כ צא ט

⁸ עי' בפרישה ובש"ך שהביאו כמה שיטות בהלכה זו, ומכיון שהמחבר והרמ"א סתמו כפירוש הרי"ף והרמב"ם, וכן נראה הכרעת האחרונים, לא אאריך כאן בשאר הפירושים, אלא כפי מה שהובא בשו"ע ומדברי האחרונים בשיטה זו.

⁹ כדעת הרמב"ם, והיינו שנשבע בנקיטת חפץ כעין של תורה, והיא שבועת המשנה, אבל אין זה שבועת היסת, וכתב הסמ"ע דכיון שהחנוני מודה שהפירות הללו הניחם ברה"ר בשביל לוקח זה שקנאן, אלא שמוען שעדיין לא נתן לו המעות, ה"ז כאילו החנוני בא להוציא מיד לוקח, ולכן נשבע הלוקח ונפטר מהדינר ונוטל הפירות שמודה לו החנוני שקנאן, ועיין בש"ך שם לאחר שהאריך בפירושי הראשונים כתב על פירוש הרי"ף והרמב"ם שהפירות מונחים ברה"ר, דכיון שהרבה ראשונים חולקים ומפרשים הסוגיא באופן אחר, ודלא כהרמב"ם שמפרש דשניהם טוענים ברי, א"כ הוי ספיקא דדינא, שהב"ד אינם יודעים מי מהם נאמן יותר, אבל הבע"ד בעצמו ודאי יודע האמת, וכיון ששניהם טוענים ברי היה צריך לפסוק כל דאלים גבר רק שבחפץ זה שיש בו חזקת מרא קמא, לא אמרינן כל דאלים, אלא מוקמינן אחזקת מרא קמא והוא החנוני, אף על פי שעתה הם ברה"ר, ונשבע היסת ונפטר, ולפי"ז אפילו כשהחנוני ספק והלוקח ברי אפשר שנשבע חנוני היסת שאינו יודע ולוקח הפירות, כדקיי"ל גבי מהליף פרה בהמור דאזלינן בתר חזקת מרא קמא אפילו בברי ושמא, עיין שם. ובקצה"ח סק"י מיישב דברי הרמב"ם וכתב דלא שייך לומר כאן חזקת מרא קמא גבי חנוני, דלא אזלינן בתר חזקת מרא קמא אלא כשהספק הוא אם מכר או לא, אבל בנ"ד שהחנוני מודה שמכר והקנה הפירות באחד מדרכי הקנין, שהרי אם אינו מודה כבר כתב הרמב"ם שנשבע חנוני, ונמצא שהפירות בודאי כבר יצאו מרשות מרא קמא ונכנסו לרשות לוקח, ואין החנוני תובע אלא דמים, והרי הלוקח מוחזק בדמים, ולכן נשבע ונפטר, אלא שהקשה הקצה"ח כיון שאינו ידוע שמכר אלא עפ"י החנוני, וא"כ יהא החנוני נאמן בתביעתו על דמי המקח במיגו דלא מכרתני, ואז היה נאמן, ותירץ שכיון שאינו תובע אלא דמים, השיב כמיגו להוציא, ובנה"מ סק"ט תמה על הש"ך במאי דס"ד לומר כאן כל דאלים גבר לדעת הרמב"ם, דלא אמרינן כל דאלים אלא כבהיה ארבא שזה אומר ידי וזה אומר ידי הוא, אבל הכא ממ"נ אם כבר קנה באחד מדרכי הקנין הרי המוכר מודה שהם של לוקח ואינו תובע אלא דמים, ואם לא קנה בדרכי הקנין, אלא שהלוקח קצת מוחזק משום שהמוכר מדדם לצרכו, מ"מ לא שייך דין כל דאלים, שהרי הלוקח מודה שאינם שלו ולא קנאם בקנין, ותירץ הנה"מ עפ"י דברי הבי"ש והח"מ באהע"ז סימן קכ שאם מכר הגט לבעל בהקפה אין הגט נקרא גזול, אבל אם מכר לו ע"מ שישלם מיד ולא שילם הוי גזול ביד האשה, ומוכח דכל שמכר ע"מ לשלם מיד לא אמרינן שהמעות נעשו כחוב עליו, אלא יש למוכר בעלות בגוף החפץ, ואפילו לא עייל ונפיק אזווי, וכ"כ בשם הרי"ף בתשובה שאין המכר נחלט אלא בפרעון דמי המקח או בזקיפת הדמים במלוה, ולפי"ז בנ"ד אף שהחנוני מודה שמכר אבל טוען שלא קיבל הדמים, הרי גוף הפירות עדיין של חנוני, ולדברי הלוקח שמוען שנתן הדינר הרי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

הבית מעולה מטענת חנוני, שהרי חנוני גופיה מודה שמכר לו הפירות ואינו תובע ממנו אלא דמיהם ומשום הכי בעל הבית נשבע ונוטל ולא חנוני.

ואם אחד מהם מוחזק בפירות, המוחזק נשבע היסת ונפטר¹⁰.

ואם אין החנוני מודה שמכרם, אף על פי שמודה שקיבל ממנו הדינר, אלא שטוען שהוא עבור פירות אחרים שכבר הוליד הלוקח לביתו¹¹, נשבע החנוני שבועת חכמים שלא נתן לו בעל הבית את הדינר אלא בשביל הפירות שלקח כבר והוליקם לתוך ביתו, ונוטל החנוני אלו הפירות שהם מונחים ברשות הרבים. שכיון שאינו מודה הרי הבעה"ב רוצה להוציא הפירות מחזקתו של חנוני¹², שהיו ידועים שהם שלו, ולכן נשבע בנקיטת חפץ ונפטר¹³.

וכן כשנתן הלוקח¹⁴ דינר ובא ליטול המעות המונחים ברה"ר, והשלחני טוען דינר זה הוא דמי מעות שכבר נתתי לך והולכת לביתך, נשבע השלחני בנקיטת חפץ.

הפירות הם שלו ממש, והוי דומיא דזה אומר שלי וזה אומר שלי, ושפיר יש מקום לומר כל דאלים גבר, אלא שסובר הש"ך דבזה אזלינן בתר חזקת מרא קמא, וסיים הנה"מ שלדעת הש"ך מיירי אפילו יש עדים שעשה אחד מדרכי הקנין.

¹⁰ רמ"א שם והקשה בקצה"ח שם דמאי מהני מה שהחנוני מוחזק, כיון שמודה שהקנה לו בקנין ואינו תובע אלא דמים, אמאי נשבע היסת, הרי לדעת הרמב"ם צריך שבועה בנקיטת חפץ, וכמ"ש בשו"ע סימן עב סעיף יז, ותירץ דס"ל להרמב"ם דכיון שהסחורה היא בעין, אף על פי שכבר קנאו בקנין, מ"מ כשתופס גוף הסחורה מהני להיות מוחזק שלא יהא צריך שבועה בנק"ח, וה"ז דומה לעיסקא שנוטל בלא שבועה, וכמ"ש בשו"ע סימן קח סעיף ד, ובנה"מ שם כתב דלא דמי להא דסימן קח שיש עדים שהוא מזה העסק שנוטל מן היורשים בלא שבועה, דשם אפילו שבועת היסת אינו צריך כיון שהוא תוך זמנו והעיסקא בעין, אבל אם מכר סחורה בהקפה והסחורה אצלו כמשכונן, וטוען פרעתיך, ודאי שנשבע בנק"ח, וע"כ הטעם הוא דכיון שהחנוני טוען שלא קיבל הדינר והפירות הם שלו, כמ"ש לעיל, הוי ככופר הכל ואין עליו רק שבועת היסת, עיין שם.

¹¹ בלבוש כתב וטוען שכך היה מעשה שבא אליו הבעל הבית ולא היה בידו דינר ואמר לו תן לי כדינר פירות ועכשיו אביא לך את הדינר, ונתן לו הפירות והוליקם לתוך ביתו ואחר כך חזר אליו ופרע לו את הדינר, והבעל הבית טוען לא כי אלא קודם שנתתי לך את הדינר לא לקחתי פירות מעולם, ולא נתתי לך את הדינר אלא בשביל אלו הפירות שהם מונחים לפנינו ברשות הרבים

¹² דהבא טענתיה דחנוני מעליא מפי מטענתיה דבעל הבית, לפי שלדבריו אין לבעל הבית שום דראא בפירות הללו, ובעל הבית מודה לחנוני שהם שלו אלא שהוא נתן לו הדינר בשבילן, אם כן הם יותר בחזקתו של חנוני מבחזקתו של בעל הבית וטענתיה דחנוני עדיפא מדבעל הבית

¹³ סמ"ע שם.

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

ג. וכן היתומין לא יפרעו ממאן אילימא מלוה אבוהון שקיל בלא שבועה ואינהו בשבועה

כבר התבאר במסכת כתובות דף פח. ולעיל דף מז. שאם מת המלוה¹⁵, ויורשיו מוציאים שטר מקוים, והלוה טוען שהוא פרוע, והיורשים אומרים לא ידענו, אנו שטר זה מצאנו בין שטרותיו שאתה חייב לו, אומרים לו זיל שלם.

ואם אמר להם השבעו לי¹⁶, אם יש בשטר נאמנות שהאמין את המלוה ואת יורשיו עליו גובין בלא שבועה, שהרי אין לו עליהם אלא שבועה שלא פקדנו אבא, ומשבועה זו פטרם שהאמינם¹⁷, ואם לא האמין אותם עליו היורשים נשבעים שבועת היורשים¹⁸ בנקיטת הפין שלא פקדנו אבא ששטר זה פרוע, ושלא מצאנו בין שטרותיו ששטר זה פרוע¹⁹, ונוטלים.

ד. וכן היתומים מן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה רב ושמואל דאמרי תרוייהו לא שנו אלא שמת מלוה בחיי לזה אבל מת לזה בחיי מלוה כבר נתחייב מלוה לבני לזה שבועה ואין אדם מוריש שבועה לבניו

עוד התבאר שם שכל הדין²⁰ שיש ליורשי המלוה עם הלוה כשבאין ליפרע ממנו, כך יש להם עם יורשי הלוה אם מת ובאין ליפרע מהן, שנשבעין שבועת היורשין ונוטלין מהן כמו שהיה אביהם נשבע ונוטל אם לא היה לו

¹⁵ שו"ע ונו"כ קח ה

¹⁶ שו"ע ונו"כ חו"מ פב ח

¹⁷ סמ"ע קח שם כ

¹⁸ שלא צוה להם אביהם על ידי אחר, ושלא אמר להם בפיו, ושלא מצאו שובר בין שטרותיו ששטר זה פרוע, שאם מצאו שובר עליו היה בחזקת פרוע, והוא שנמצא השטר בין שטרותיו הקרועים, ויכללו בכלל השבועה שלא אמר להם אביהם שהיה לו שטר פרוע בין שטרותיו.

¹⁹ סמ"ע שם כד

²⁰ שו"ע ונו"כ שם קח ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

נאמנות בשטר, מלבד חילוק אחד שבלוה אם אינו טוען אין טוענין לו אך ביורשים טוענין להם כל מה שיכל לטעון אביהם²¹.

לפיכך כשטוענין עם הלוה ואינו טוען שפרעם, אז אין צריכין לישבע אלא שלא פקדנו אבא וכו', ואין צריכין לישבע שלא נפרענו ממך כיון שאינו טוען שפרעם, כמו שנתבאר.

אבל כשטוענין עם היורשי הלוה צריכין גם כן לישבע שלא נפרעו עצמם מהלוה, שאם היה הלוה קיים היה יכול לטעון פרעתי להם²², שהרי הם גדולים כיון שבאין לישבע.

ואם טענו יורשי הלוה, אמר לנו אבינו שהוא פרע לאביהם, אין יורשי המלוה צריכין לישבע שלא נפרעו עצמם מאביהם, שהרי הם עצמם מודים שאביהם לא פרע להם, אלא לאביהם.

מה שנזכר לעיל שיורשי המלוה נשבעין ונוטלין מיורשי הלוה²³, זהו רק אם מת המלוה בחיי לוח ואחר כך מת הלוה, מכיון שהיה אפשר שהמלוה ויורשיו היו יכולין לגבות חוב מן הלוה בלא שבועה, שהרי אם היו תובעים אותו ולא היה הלוה טוען השבעו לי שלא פרעתי אמרינן ליה זיל שלים בלא שבועה, לפיכך כשמת הלוה ובאין יורשי המלוה ותובעין יורשיו, נשבעין שלא פקדנו אבא ונוטלין.

אבל כשמת לוח בחיי מלוה ואחר כך מת המלוה, אין היורשין בין שהם בנים או אחים או שאר יורשים²⁴, נוטלין כלום אפילו בשבועה, שמיד כשמת הלוה לא היה אפילו המלוה בעצמו יכול להפרע אלא בשבועה, שהרי אם היה תובע יורשי הלוה אנן טענינן להו וצריך לישבע, ואפילו נשבע המלוה

²¹ ואף על גב דגם בני המלוה יתומים מ"מ טענינן ליתומים של הנתבע לעולם, דאלים כח המוחזק ולכך צריכין ג"כ שבועה שלא פקדנו כשבאים להוציא. אורים לג שם

²² סמ"ע ס ב

²³ שו"ע ונו"כ שם יא

²⁴ כתב כן לאפוקי ממאי דס"ד בגמרא [שבועות מ"ח ע"ב] לומר דדוקא בבנים אמרו כן אבל אחיו נשבעים, שהוא בכלל אמרם הבו דלא לוסף עלה. קמ"ל, כיון דגם על אחים הוא שבועה שלא פקדנו מורישנו, אין חילוק בין אחים לבנים. סמ"ע שם לה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

כבר, בחיי לוח ללוח שלא נפרע, ואח"כ מת לוח בחיי מלוה לא מהני²⁵, אם יש לחוש שנפרע אחר השבועה²⁶, אין אדם מוריש לבניו ממונ שאין יכול לגבותו אלא בשבועה²⁷.

ה. מתה יורשיה מזכירין את כתובתה עד עשרים וחמש שנים

הכא במאי עסקינן שנשבעה ומתה

כבר התבאר במסכת כתובות דף קד. אלמנה²⁸ כל זמן ששטר כתובתה בידה גובה כתובתה לעולם²⁹, אפילו היא זקנה שאינה ראויה להנשא³⁰, בין אם נותנין לה מזונות בבית אביה או בבית בעלה, ובין אם אין נותנים לה כלל³¹, ואפילו נשאת³² נשבעת אחר שנשאת וגובה כתובתה, ואפילו עברה עליה שמיטה אינה נשמטת מפני שהוא מעשה ב"ד³³.

ואם אין כתובתה בידה ובאה לגבות בתנאי בית דין, כגון³⁴ במקום שאין כותבין כתובה, אם נותנין לה מזונות בבית אביה או שנשאת לאחר אינו

²⁵ דלא היה יכול המלוה לגבות אותו הממונ [שכבר נשבע עליו ללוח] מיורשי (המלוה) [הלוח] בלא שבועה, מפני שהב"ד היו מוענין עבור יורשי הלוח שמא אחר השבועה פרע לך הלוח, משום הכי כשמת המלוה אין יורשיו נשבעין ונוטלין מיורשי הלוח, דה"ל ממונ שלא היה יכול אביהן להוציא אלא בשבועה. סמ"ע שם לו רמ"א שם

²⁶ דשמא הוא לא היה נשבע ויורשיו אינם יכולין ליטבע, ואפילו אם נשבע המלוה כבר, אם נשתהה הדבר שאפשר שנפרע אחר השבועה אין יורשיו גובין כלום אפילו בשבועה

²⁸ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קא א

²⁹ שהרי אם היתה מוחלת היתה נותנת לו הכתובה. ב"ש שם ז

³⁰ ה"מ שם א

³¹ ב"ש שם ב

³² אף על גב דאז אין לה מזונות כלל מ"מ לכ"ע תוך כ"ה שנים לא הפסידה.

³³ כן הדין בכל חיוב שאדם מתחייב לחבירו שלא ע"ד הלואה כגון הקפת חנות או שכר שכיר ואונס ומפתח וכיוצא באלו, ואם פגמה כתובתה שנכתבה מקצת או אפילו שלא פגמה אלא שזקפה עליו במלוה, יצאה מכלל מעשה בית דין ונעשית כשאר שטר חוב ושביעית משמטה וגם את התוספת משמטת. ה"מ שם ג ד

³⁴ נראה פשוט דאף במקום שאין כותבין אם שינה וכתב ושטר כתובתה בידה גובה לעולם דלאו במקום תליא מילתא אלא בשטר כתובה בידה תליא מילתא ולא זכר כאן המקום שאין כותבין אלא דשם אין רגילין לכתוב אלא סומכין על תנאי בית דין. ט"ז שם א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

גובה אלא עד³⁵ כ"ה שנים, אבל אם שתקה כ"ה שנים ולא תבעה מסתמא מחלה, ואם תבעה תוך כ"ה שנים מונין לה כ"ה שנים מיום שתבעה.

ואם מקבלת מזונות בבית בעלה³⁶, תובעת אפילו לאחר כ"ה שנים, וי"א³⁷ שגם אם אינה מקבל מזונות והיא בבית בעלה תובעת גם לאחר כ"ה שנים³⁸.

וכן אם נשבעה ומתה יורשיה צריכין לתבוע כתובתה תוך כ"ה שנים למיתתה, ואם שתקו יותר מכ"ה שנים מחלו. וכל שזכרה ואמרה שמה ששותקת לאו משום מחילה הוא, הוי כתבעה.

ו. נשא ראשונה ומתה נשא שניה ומת הוא שניה ויורשיה

קודמין ליורשי הראשונה ה"נ שנשבעה ומתה

עוד התבאר שם דף צ. שמי שהיה נשוי³⁹ שתי נשים רבקה ולא, ומתה אחת מהם רבקה בחייו, ואחת לאה אחר מותו ולו בנים משתיהן, אף על פי שלא הניה יותר על שתי הכתובות, אם נשבעה השנייה לאה על כתובתה קודם שמתה, בני כל אחת נוטלין כתובת אמן ואינם חולקין בשוה, שכיון שנשבעה לאה השניה הרי בניה קודמים לקנות כתובת אמם, שאינם באים לגבות מכח התקנה אלא מכח ירושה דאורייתא שיורשים את כתובת אמן מן הדין, ורבקה שמתה בחייו אף על פי שלא נשבעה, בניה נוטלין כתובת בנין דכרין מפני התקנה, שהרי לא היה עליה שבועה שלא ניתנה כתובה לגבות מחיים⁴⁰.

³⁵ והנה בסי' ק מבואר כשנשאת לאחר ואין הכתובה בידה אינה גובה ובר"מ כתב רס"ז דאינה גובה אפילו במקום שאין כותבים כתובה לפי"ז צ"ל מ"ש כאן אחר שנשאת דגובה היינו כשהם מודים דחייבים לה וקמ"ל דלא תימא דמחלה להם.

³⁶ הטור כ' אם נותנין לה מזונות בבית בעלה גובה לעולם משמע דכאין נותנין לה מזונות אפילו בבית בעלה מחלה כל ששתקה כ"ה שנים

³⁷ כ"מ מהמהחבר ומהרא"ש. ח"מ שם ה

³⁸ לדעת ר"ת והמ" בשם הראב"ן והג"א ס"ל כל שנותנים לה מזונות לא מחלה הכתובה לעולם ואין חילוק בין אם נתנו לה בבית אביה לבין אם נתנו לה בבית בעלה אלא הכל תליא במזונות והא דמחלק הש"ס בין בית בעלה לבית אביה משום בבית בעלה מסתמא אית לה מזונות ולרמב"ם פי"ו והרא"ש והטור ס"ל אפילו אם נותנים לה מזונות בבית אביה הפסידה הכתובה אם שתקה כ"ה שנים אא"כ כשמכבדים אותה ומשמע ברמב"ם דס"ל בבית בעלה אפי"ל לא נתנו לה מזונות לא הפסידה ואמרי' דלא תבעה הכתובה מחמת כסופא. ב"ש שם ה

³⁹ שו"ע ונו"כ שם ה

⁴⁰ ב"ש שם ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

ואף על פי שלא היה מותר דינר על שתי הכתובות⁴¹, הא נתקיים בנכסים אלו נחלה דאורייתא במה שהוצרכו לפרוע חוב כתובתה של לאה השנייה ע"י השבועה, וכיון שנתקיים בנכסים אלו נחלה דאורייתא אין צריכין מותר⁴².

ואם יש כאן מותר, נוטלין בני כל אחת כתובת אמם, בני רבקה הראשונה מפני התקנה, ובני לאה השנייה מדין תורה והמותר יחלקו בשוה, וכל שכן אם מתו שתיהן אחרי מותו ונשבועו שתיהן על כתובתן, שבני כל אחת נוטלין כתובת אמם אפילו אם אין שם מותר שהרי באים בתורת חוב.

וכן אם גירש אחת ומתה אחת בחייו ואחר כך מת והניח בנים משתיהן, בני המתה נוטלין כתובת בנין דכרין אפילו אם אין שם מותר דינר, דכתובת הגרושה שהיא חוב נעשית מותר לחברתה, לפיכך בני הגרושה נוטלין תחלה ונתקיים נחלה דאורייתא ואח"כ נוטלין המותר בני המתה.

ז. יורשיו משביעין אותה ואת יורשיה ואת הבאין ברשותה ... אותה באלמנה ויורשיה בגרושה

עוד התבאר שם דף פו: שאם פטרה⁴³ הבעל משבועה גובה כתובתה בלא שבועה, וכפי משמעות לשון הפיטור היא נפטרת.

כיצד, כתב או אמר⁴⁴ לה, נדר ושבועה⁴⁵ אין לי עליך אינו יכול להשביעה שום שבועה, לא שבועות פוגמת, ולא שבועות אפוטרופוס, ולא שבועה נדר

⁴¹ ה"ה אם לא הניח כדי שתי הכתובות רק מותר דינר על כתובת בנין דכרין ואף על פי כשיקחו בני האחת כתובתה בתורת חוב לא ישאר כב"ד במלואו אפ"ה שייך כב"ד דגם להצאין תקנו כב"ד. ח"מ ח
⁴² דכתוב' נעשית מותר לחברת' ולא היישין לאנצויי שיאמרו בני השניה למה תמלו בירושת אבינו יותר ממנו כי מה שאנו נוטלין אין זה ירושה מאבינו רק מן האם אנו יורשים כתובה שלה כמבואר להלן עמ' ב.

⁴³ שו"ע אבהע"ז צח א - ד

⁴⁴ מ"ז שם א

⁴⁵ אע"ג דכאן בגרושה מיירי ונדר לא שייך אלא באלמנ' משום דנמנעו מלהשביע' בב"ד משום דמור' היתרא דפירא קמי יתמי אבל גרושה משביעין אותה בב"ד וכמו שנתבאר לעיל בס"י צ"ו סעיף כ' מ"מ אם לא כתב לה אלא שבועה אין לי עליך היה יכול לטעון לא פטרתך אלא משבועה חמורה אבל מנדר לא פטרתך אבל בעלמא כל שחייב לחבירו שבועה ופטרו ממנה הרי פטור מכל נדר וכן איפכא כ"כ נ"י ושכ"כ הריטב"א ונראה אם כתב לאשה נדר אין לי עליך מכ"ש אין יכול להשביעה דשבועה חמורה ומיהו יכול לטעון כשפטרתך מנדר היינו אם תתאלמן אבל אם גירשה יכול להשביעה. ח"מ שם ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

עד אחד⁴⁶, אבל אם גירשה ומתה ויורשיה תובעין הימנו את כתובתה משביע את יורשיה, שהרי לא פטר אלא אותה, ויורשיה נשבעין שבועת היורשים שלא פקדתנו בשעת מיתה ולא אמרה לנו קודם לכן ולא מצינו בין שטרותיה ששטר זה פרוע.

וכן יכול להשביע את הבאים ברשותה, כגון אם מכרה כתובתה לאחרים ונתגרשה ומתה והלקוחות תובעים כתובתה, נשבעים שבועה שלא פקדתנו.

כתב לה נדר ושבועה אין לי עליך ועל יורשיך ועל הבאין ברשותך, אינו יכול להשביעה לא אותה ולא היורשים ולא הבאים ברשותה שום שבועה, אבל יורשיו והבאים ברשותו כגון לקוחות שקנו ממנו משביעין אותה ואת יורשיה ואת הבאים ברשותה כגון אם נתגרשה ומתה, אבל אם נתאלמנה ומתה קודם שנשבעה, אין יורשיה ולא הבאים ברשותה גובין כתובתה

כתב לה נדר ושבועה אין לי וליורשי ולא להבאים ברשותי לא עליך ולא על יורשיך ולא על הבאים ברשותך, אינו יכול להשביעה לא הוא ולא יורשיו ולא הבאים ברשותו לא אותה ולא יורשיה ולא הבאים ברשותה, ואפילו אם פנמה היא או היורשים כתובתה או אפילו יורשים מן היורשים פטורים משבועה.

דף מח:

ח. שטר העומד לגבות כגבוי דמי

כבר התבאר במסכת יבמות דף לח. וב"מ סב. ששטר העומד להגבות אינו נחשב כגבוי⁴⁷.

ט. הפוגם את שטרו ומת יורשין נשבעין שבועת יורשין

ונוטלין

⁴⁶ ב"ש ג

⁴⁷ כ"מ בשו"ע אבהע"ז קנ"ד ה ועיי"ש ב"ש לד. ועיי"ן ח"מ אבהע"ז קי"ח טז, ואפילו גבי רבית אמרינן כן עיי"ן ש"ך יו"ד קס"א ה, ועיי"ן ש"ך ח"מ פ"ד א, ותומים ס"ה ב וס"ב ב ופ"ז ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

כבר התבאר במסכת כתובות ד פז: שהפוגם שטרו, שהיה לו שטר בסך אלף זוז והלוה טוען פרעתי כולו והמלוה טוען שלא נפרע אלא מקצתו, אין הלוה חייב לפרוע אלא כשישבע המלוה שבועת המשנה⁴⁸, ואם יש בשטר נאמנות נוטל בלא שבועה, ויש אומרים שאם הוא תוך זמנו נפרע בלא שבועה⁴⁹.

וכן כשער אחד מעיד על שטר הלואה שהוא פרוע לא יפרע אלא בשבועה⁵⁰, ואם הוא תוך זמנו נפרע בלא שבועה.

אולם אם⁵¹ מת בין בעד אחד מעיד שהוא פרוע ובין בפוגם שטרו אין יורשיו גובין כלל⁵², כשמת לזה⁵³ בחיי מלוה ואחר כך מת המלוה, שבאופן זה אין דם מוריש שבועה לבניו כמו שהתבאר לעיל, אך אם הלוה קיים עליו היורשים נשבעים שבועת היורשים⁵⁴ בנקיטת חפץ שלא פקדנו אבא ששטר זה פרוע, ושלא מצאנו בין שטרותיו ששטר זה פרוע⁵⁵, ונוטלים, שאין דנין מדין זה לכל הדומה לו⁵⁶.

⁴⁸ שו"ע ונו"כ חו"מ פד א שאע"פ שפרעון המקצת היה בעדים או בשובר, לא אמרינן שאם פרע יותר היה ג"כ פורע בעדים או בשובר, ועי' עוד בשו"ע ונו"כ שם, וכתב בשו"ע שם סוף סעיף ה שאם מת המלוה ולא נשבע אין היורשים יכולים לגבות, שאין אדם מוריש שבועה לבניו, ועי' סמ"ע וש"ך שם.

⁴⁹ שו"ע ונו"כ שם ב, דחזקת דאין אדם פורע תוך זמנו מסייע למלוה, והאחרונים הביאו בשם המ"מ שמפקפק ע"י, שהרי איתרע חזקה זו בהודאתו שפרע מקצת, ועי' קצוה"ח שם סק"א, ועי' נחל יצחק.

⁵⁰ שו"ע ונו"כ חו"מ שם ה

⁵¹ שו"ע ונו"כ שם ה וקח יד

⁵² שהרי הם אינם יכולים לישבע שאינו פרוע שאינם יודעים, ושבועה שלא פקדנו אבא לא שייכא הכא, דהא אפילו אם פקד שאינו פרוע אינו נאמן בלא שבועה. לבוש שם

⁵³ במחבר כתב סתם שאין גובין והכל תפסו על המחבר בזה, וכבר הארכו העיר שושן [סעיף ה'] והסמ"ע [סקמ"ו] בזה. והב"ח [סעיף ז'] כתב דתשובת הרא"ש והמחבר מיירי דמת לזה בחיי מלוה. ודבריו דחוקים. ועוד קשה, א"כ בלא עד ובלא פוגם שטרו נמי אין יורשים גובין. מ"מ לענין דינא נראה עיקר כמ"ש הב"ח ואין לבדות חילוקים שאינם נכונים לדינא, ויותר נכון שישארו דברי הרא"ש והמחבר בקושיא משנמצא סברות זרות שאינן אליבא דהלכתא. ואין כאן מקום להאריך בדין זה, סמ"ע טו, ש"ך שם יא ואורים יט

⁵⁴ שלא צוה להם אביהם על ידי אחר, ושלא אמר להם בפיו, ושלא מצאו שובר בין שטרותיו ששטר זה פרוע, שאם מצאו שובר עליו היה בחזקת פרוע, והוא שנמצא השטר בין שטרותיו הקרועים, ויכללו בכלל השבועה שלא אמר להם אביהם שהיה לו שטר פרוע בין שטרותיו.

⁵⁵ סמ"ע שם כד

⁵⁶ שו"ע ונו"כ קח יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

**י. ההוא דשכיב ושבק ערבא ... אטו ערבא לאו בתר יתמי
אזיל ... ההוא דשכיב ושבק אחא ... מה לי שלא פקדני
אבא ומה לי שלא פקדני אחי**

מה שנזכר לעיל שיורשי המלוה נשבעין ונוטלין מיורשי הלוה⁵⁷, אם מת המלוה בחיי לוח ואחר כך מת הלוה, אבל כשמת לוח בחיי מלוה ואחר כך מת המלוה, אין היוורשין בין שהם בנים או אחים או שאר יורשים⁵⁸, נוטלין כלום אפילו בשבועה, ואפילו נשבע המלוה כבר, בחיי לוח ללוה שלא נפרע, ואח"כ מת לוח בחיי מלוה לא מהני⁵⁹, אם יש לחוש שנפרע אחר השבועה⁶⁰, שאין אדם מוריש לבניו ממונ שאין יכול לגבותו אלא בשבועה⁶¹,

אפילו היה שם⁶² ערב ומת הלוה תחלה, לא יפרעו יורשי המלוה אפילו מהערב אם הניח הלוה נכסים, בין קרקע⁶³ בין מטלטלין⁶⁴, שכשהם יפרעו מן הערב הרי הערב חוזר ונפרע מיורשי הלוה כיון שהניח להם אביהם נכסים.

⁵⁷ שו"ע ונו"כ שם יא

⁵⁸ כתב כן לאפוקי ממאי דס"ד בגמרא [שבועות מ"ח ע"ב] לומר דדוקא בבנים אמרו כן אבל אחיו נשבעים, שהוא בכלל אמרם הבו דלא לוסף עלה. קמ"ל, כיון דגם על אחים הוא שבועה שלא פקדנו מורישנו, אין חילוק בין אחים לבנים. סמ"ע שם לה

⁵⁹ דלא היה יכול המלוה לגבות אותו הממונ [שכבר נשבע עליו ללוה] מיורשי (המלוה) [הלוה] בלא שבועה, מפני שהב"ד היו מוענין עבור יורשי הלוה שמא אחר השבועה פרע לך הלוה, משום הכי כשמת המלוה אין יורשיו נשבעין ונוטלין מיורשי הלוה, דה"ל ממונ שלא היה יכול אביהן להוציא אלא בשבועה. סמ"ע שם לו רמ"א שם

⁶⁰ דשמא הוא לא היה נשבע ויורשיו אינם יכולין לישבע, ואפילו אם נשבע המלוה כבר, אם נשתהה הדבר שאפשר שנפרע אחר השבועה אין יורשיו גובין כלום אפילו בשבועה

⁶² שו"ע ונו"כ שם

⁶³ ובאין להוציא מערב, משום דאין יכולין להוציא מהיורשים כיון דמת לוח בחיי מלוה, משא"כ מערב שסלקא דעתין שהוא בכלל הבו דלא לוסף. סמ"ע שם מ

⁶⁴ דכיון דגם בהניח להן מטלטלין מצוה עליהן אפילו מדינא דגמרא לפרוע חוב אביהן וכמו שכתבו הטור והמחבר ריש סימן ק"ז ע"ש. סמ"ע שם, לדידן בתר תקנת הגאונים אין חילוק בין ערב ללוה, דאם הניח אפילו מטלטלין אינו גובה דחורין על היתומים, ואם לא הניח כלום הרי זה גובה מערב או מלוה. [אז"ת אורים סקמ"ד]. ועיי' ביאורים [סק"ה] דבעל חוב מוקדם ובעל חוב מאוחר ובעל חוב מוקדם הוא מת לוח בחיי המלוה, הבעל חוב גובה מהיתומים והבעל חוב מוקדם שוב אינו מוציא מידו, משא"כ ביתומים הבאים בכתובת אמם נגד הבעל חוב מאוחר, יכולין לומר אנו מוחלין שבועת אמנו, והן קודמים לגבות מהמאוחר. נתידה"מ שם ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

אבל אם לא הניח להם אביהם כלום שאפילו מצוה ליכא על היתומים לפרוע חוב אביהם, שאז אין הערב יוכל לחזור על היתומים כלל⁶⁵, אפילו מת הלוה תחלה מוריש השבועה ליורשיו, ובאין יורשי המלוה ונשבעין ונוטלין מן הערב, וכן מן הלקוחות אם לא הניח להם אביהם כלום,

אין חילוק בין ערב לקבלן בזה, דהא שניהם חוזרין על היתומים אם הניח להם אביהם נכסים, ואם לא הניח כלום שניהם אינם חוזרים עליהם. ויש אומרים שאם הערב הוא בעצמו היורש גובה ממנו.

יא. השתא דלא איתמר הלכתא לא כרב ושמואל ולא כרבי אלעזר האי דיינא דעבד כרב ושמואל עבד דעבד כרבי אלעזר עבד... האי שטרא דיתמי לא מקרע קרעינן ליה ולא אנבווי מגבינן ביה

מה שהתבאר שכשמת לזה בחיי מלוה ואחר כך מת המלוה, אין היורשין בין שהם בנים או אחים או שאר יורשים⁶⁶, נוטלין כלום אפילו בשבועה, אם יש לחוש שנפרע אחר השבועה⁶⁷, שאין אדם מוריש לבניו ממון שאין יכול לגבותו אלא בשבועה⁶⁸, הכי נהגו להלכתא לכתחלה בזמן התלמוד.

אולם אם עבר הדיין והשביע יורשי המלוה וגבו חובם לא היו מוציאין מהם⁶⁹.

והוא הדין אם קדמו יורשי המלוה ותפשו אין מוציאין מידם, לפיכך שטר חוב של יתומים הבאים ליפרע מהיתומים שמת אביהם הלוה תחלה, אין

⁶⁵ אף שהיורשים יחזרו ויפרעו להערב מחמת החסד שעשה עם אביהן, מ"מ יכולין יתמי המלוה להוציא מהערב, כיון דמן הדין יתמי הלוה פטורין מהערב, סמ"ע ש

⁶⁶ כתב כן לאפוקי ממאי דס"ד בנמרא [שבועות מ"ח ע"ב] לומר דדוקא בבנים אמרו כן אבל אחיו נשבעים, שהוא בכלל אמרם הבו דלא לוסף עלה. קמ"ל, כיון דגם על אחים הוא שבועה שלא פקדנו מורישנו, אין חילוק בין אחים לבנים. סמ"ע שם לה

⁶⁷ רמ"א שם

⁶⁸ דשמא הוא לא היה נשבע ויורשיו אינם יכולין לישבע, ואפילו אם נשבע המלוה כבר, אם נשתהה הדבר שאפשר שנפרע אחר השבועה אין יורשיו גובין כלום אפילו בשבועה

⁶⁹ וטעמא משום דאיכא פלוגתא בנמרא [שבועות מז ע"א] בדין זה ואמרו כי מאן דעבד כמר עבד ולא מהדרינן ליה. לבוש וסמ"ע לה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

מגבין בו אבל גם כן אין קורעין אותו, כיון שאם גבו כבר אין מוציאין מידם יש להם להשהותו שמא ימצאו בי"ד שיגבוהו להן.

יש אומרים דוקא האפוטרופוס לא יקרע אותו, אבל הבי"ד שבא שטר כזה לפנייהם לדין ופסקו שלא לגבות בו קורעין אותו גם כן, מיהו אם לא קרעוהו ובא אחר כך לבית דין אחר לגבות בו מה שעשו עשו ולא מהדרין עובדא⁷⁰.

יב. ואלו נשבעין שלא בטענת ברי אלא בטענת שמא השותפין והאריסין... מכניס לו פועלין ומוציא לו פועלין... משום דמורו בה התירא... והוא שיש טענה ביניהם שתי כסף

כבר התבאר לעיל דף מה: שאחת מן השבועות⁷¹ שתקנו חז"ל⁷² היא שבועת השותפין⁷³, והאריסים⁷⁴, ואפוטרופסים שמינו אותם בית דין על היתומים⁷⁵,

⁷⁰ ואפילו היה שם ערב ומת הלוח תחלה לא יפרעו יורשי המלוה אפילו מהערב אם הניח הלוח נכסים, שכשהם יפרעו מן הערב הרי הערב חוזר ונפרע מיורשי הלוח כיון שהניח להם אביהם נכסים, אבל אם לא הניח להם אביהם כלום שכבר אמרנו בסימן שקודם זה [סעיף א] דאפילו מצוה ליכא על היתומים לפרוע חוב אביהם, שאז אין הערב יוכל לחזור על היתומים כלל, אפילו מת הלוח תחלה מוריש השבועה ליורשיו כמו שיתבאר בסעיף (י"ז) [יד], ובאין יורשי המלוה ונשבעין ונוטלין מן הערב, וכן מן הלקוחות אם לא הניח להם אביהם כלום, ואין חילוק בין ערב לקבלן בזה, דהא שניהם חוזרין על היתומים אם הניח להם אביהם נכסים, ואם לא הניח כלום שניהם אינם חוזרים עליהם. ויש אומרים שאם הערב הוא בעצמו היורש גובה ממנו.

⁷¹ שו"ע ונו"כ צ"א

⁷² בשו"ע (סימן צה סעיף א) כתב דאע"ג דאין נשבעין על עבדים קרקעות ושטרות, היינו דוקא שבועת התורה, אבל שבועת היסת נשבעין גם על אלו, וכתבו הסמ"ע והש"ך דה"ה שבועת השותפין נשבעין על אלו, דלא אימעטו אלא משבועה דאורייתא, ועי' שער משפט (שם סק"ב), וכתב שם דה"ה דנשבעין שבועת השותפין על טענת קמן, ועי' פת"ש (סימן קעט סק"א) בשם שו"ת שב יעקב שלכאורה נראה שאין נשבעין שבועת שותפין על שטרות, ואפשר דשאני התם שיכול לטעון נאבד ונפטר, וכיון שאין השבועה באה לחייבו ממון אין משביעו כמ"ש להלן, אבל במקום שהעסק היה בשטרות וקרקעות, ואינו יכול לטעון נאבד, ודאי משביעו גם על אלו, וצ"ע.

⁷³ ונקרא שבועת המשנה והיא בכלל שבועה חמורה שנשבע בנקיטת חפ"ן, כמבואר בסימן פז, ובכלל זה האריסים והאפוטרופסים וכו' (וכן השלוחים בכלל שבועה זו, כמ"ש בשו"ע סעיף ד, ועי' בשער משפט מ"ש לחלק בדין שבועת שליח), כמבואר בשו"ע והוא בכלל הנשבעים ולא משלמין, כמו שיתבאר.

⁷⁴ אדם המעבד אדמת אחרים, על מנת להתחלק עם הבעלים ביבול שתוציא האדמה, לפי המוסכם, כגון שני שלישים לארס ושליש לבעל השדה וכיוצא בזה.

⁷⁵ לפקח על נכסיהם ולטפל בצרכיהם. או ממונה לפקח על נכסי אחרים שאינם נמצאים כאן או שאינם בני דעת. לאפוקי אפוטרופא שמינה האב על בניו לאחר מותו, דאין משביעין אותו שמא ימנע מלהיות אפוטרופא,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

שאחד מהם יכול להשביע את חברו⁷⁶, אם לא נשאר בידו מרכוש השותפות, שמא גזלו במשא ומתן או שלא דקדק בחשבון⁷⁷ אפילו בטענת ספק⁷⁸. , ותקנו חז"ל שבועה זו משום שמורה היתר לנפשו⁷⁹ לזלזל בממון חברו בגלל טרחתו⁸⁰.

סמ"ע שם ב אבל כשמינהו הב"ד חשיבות הוא לו דהב"ד עושין אותו לנאמן ולא ימנע מלהיות אפטרופא בשביל השבועה

⁷⁶ תב בקצה"ח (סק"ב) בשם הרש"ל שאם אשת השותף היתה נושאת ונותנת בעסק השותפות, יכול להשביעה. ובפתי"ש (ס"ק יא) כתב בשם התומים דאפשר שאפילו פטר את השותף משבועה יכול להשביע את אשתו, אלא א"כ הזכיר גם אשתו בכלל הפטור, וכן מסיק בשעמ"ש (סק"ג).

⁷⁷ כתב הט"ז לדייק מלשון הטור שכתב אף על פי שאינו אומר ודאי אלא סבור אני שתפסת משלי, דמשמע שצריך שיהא חשוד בעיני התובע שיבא לחשוב כך, וזהו לשון סבור אני, אבל אם מודה שאינו חושדו אינו יכול להשביעו בסתם, ומוכיח כן מדברי השו"ע (סימן פז סעיף יא) שאם טוען השותף הנחשד שהתובעו ישבע שחושדו בכך, הדין עמו, משמע שצריך שיחשדנו (עי' נה"מ שם ובסימן רצ סק"א),

⁷⁸ נראה שיכול להשביעו שנהג כדין בעסק השותפות ולא שינה וכיוצא בזה. בנה"מ (סק"א) כתב דדוקא בטענת שמא תיקנו שבועת השותפין, אבל בטענת ברי שיש לנתבע חזקה דאין אדם מעיז, אינו משביעו רק היסת, אם לא שיש עליו שבועת השותפין מכח טענת שמא יכול לגלגל גם על טענת ברי כדמוכח בסעיף יב, עיין שם. ועי' ערך ש"י (בסוף הסימן) מ"ש בשם הירושלמי. ועיין בערוה"ש ובשער משפט כתב כדברי הנה"מ.
⁷⁹ בשו"ת בית שלמה (ח"מ סימן קיג) דן בכמה שותפים במזיגה ואחד מהם ממונה על החשבונות, והתנו שרק שנים מהשותפים יכולים לבקש ממנו לברר החשבון, ורוצה אחד משאר השותפים להשביעו, והממונה על החשבון טוען דחשיב כאילו פטרו אותו משבועה, והשיב שאפילו כתבו בשטר שאינו צריך ליתן חשבון לשום שותף לא חשיב כפטרו, ויכול להשביעו, כמ"ש (בסימן רצ סעיף מז) גבי אפטרופוס, אלא שמ"מ יש לדון כיון שאותו שותף נטל שכר קצוב, תליא בפלוגתא דסימן צג (סעיף ד) אם יש בו שבועת השותפין, ומספק אינו יכול להשביעו, אלא יקבל בח' סתם, עיין שם.

⁸⁰ ומסתפק בכסף הקדשים בשותפים שאין להם עסק זה עם זה כגון שהוטל עליהם מס על מזיגה וכיוצא בזה, ובסימן קסג ברמ"א (סעיף ג) משמע שצייבור כשותפים לענין הערכת המס שיכולים להשביעם שבועת השותפין, ואפשר שגם בצבור יש הוראת היתר ע"י היצר לזלזל במעות צבור, או שחושב שגם פלוני אינו אומר אמת, ובערוה"ש כתב דדוקא כשכל שותף נטל חלק שוה בשותפות יכול להשביע בטענת ספק, משום שמורה היתר שטרח יותר משותפו, אבל כשהשותף נטל שכר עבור טרחתו, לדיעה שניה ברמ"א (סעיף ד) שאין משביעין מקבל בעיסקא. ה"ה בזה אין משביעין אותו בטענת ספק, עיין שם. ובפעמוני זהב הביא בשם שו"ת מהרי"ט (סימן קה) שכתב ששבועת השותפין אינו משום דמורי התירא, אלא משום שאם לא יוכל השותף להשביע את חברו מספק, יעכב גם הוא לעצמו מממון השותפות כנגד מה שהוא חושדו, ולכן תיקנו שבועה שלא יהא שום אחד נוקף על חברו, עיין שם. ועי' שו"ת הר הכרמל (ח"מ סימן ל) בדין שותפים שכל אחד מתעסק לעצמו אלא ששותפים בתשלום המס, אם יכולים להשביע זל"ז שבועת השותפין.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

אינו יכול להשביעו אא"כ חושדו בתביעת שתי מעין כסף⁸¹, ויש אומרים⁸² שצריך גם הודאה במקצת, ויש אומרים⁸³ שאף כשכופר הכל יכול להשביעו היסת גם בטענת שמא.

ומי שנתחייב שבועת השותפין יש בו כל דיני גלגול שבועה.

וכן אשה המתעסקת⁸⁴ בעסקי הבעל, כגון שהושיבה בחנות, ובן הבית שהוא נושא ונותן בעסקיו של בעל הבית⁸⁵, יכול להשביעם אפילו מספק, אם לא עיכבו משלו כלום, ודוקא כשתתבע כתובתה⁸⁶.

יג. ש"מ מגלגלין בדרבנן ש"מ

⁸¹ (והוא קצת יותר מגרם וחצי כסף). ונחלקו הפוסקים כשיש כמה שותפים בתביעה אם צריך תביעה של ב' מעה לכל שותף, ע"י בפת"ש (סק"ד). ומדברי הסמ"ע (סק"ו) משמע דבטענת ברי א"צ תביעת ב' מעין כסף, אלא שאפשר שבטענת ברי משביעו היסת דלא בעינן תביעת ב' מעין.

⁸² סמ"ע שם כדעת רש"י והרמ"ה, והמחבר השמיט דבר זה משום שבב"י הכריע דלא כוותיהו, וע"י בש"ך (שם), וע"י פת"ש שהביא מכמה אחרונים שיכול למעון קים לי כדעת הראשונים דבעינן הודאה, אלא שבסוף מסיק דאפשר דלכו"ע בהודאה ש"פ סגי, וכל שנשאר ש"פ בשותפות הוי כהודאה, עיין שם, ונראה דהיינו דוקא כשממון השותפות אינו בעין, אבל כשהוא בעין אפשר דהוי כהילך, אף על פי שהוא ברשות השותף, וע"י בד"ג (כלל קג סימן מט), ובערך ש"י. שוב ראיתי בשעמ"ש (סימן פז סק"ב) שכתב דאף בחובות שאינן בעין חייב הילך, דכל רכוש השותפות בחזקת שניהם, עיין שם.

ט"ז (ד"ה ס"ד בטור כתב), ובזה א"צ גם תביעת ב' כסף, ואין לומר שלא תקנו היסת כי אם בטענת ברי, דכיון שיש כח בספק להשביעו שבועת המשנה כשעדיין לא תיקנו היסת, ה"ה לאחר תקנת שבועת היסת ה"ז כטענת ודאי דעלמא, והביא ראיה מהא דסימן עה (סעיף יז ברמ"א שם) בדין תיבה פרוצה שברגלים לדבר משביעו היסת אפילו בטענת שמא, והמרדכי מדמי ליה לשבועת השותפין שחייב בטענת שמא, וסיים הט"ז שדבר ברור הוא, ובפת"ש (סוף סק"ה) כתב כן גם בשם הרדב"ן. ובשו"ת רעק"א (סימן נג) דן ג"כ בשיטת הפוסקים אי בעינן הודאה בשבועת השותפין, והביא דברי הרדב"ן והט"ז שבכלל שבועת השותפין יש גם שבועת היסת וממילא גם בטענת שמא, אלא שתמה הגרעק"א מהא דסימן רצ (סעיף יט) גבי אפטרופוס (שהוא כעין שבועת השותפין) שכתב השו"ע שאם לא היה טענה וכפירה כשיעור ב' כסף אם טוענו ודאי נשבע היסת, משמע דדוקא בטענת ודאי, עיין שם.

⁸⁴ שו"ע ונו"כ שם ובאבהע"ז צו א

⁸⁵ רש"י [שבועות מ"ח ע"ב ד"ה ובן הבית] והמור [סעיף ב'] פירשו באחד מן האחין שמתעסק בשביל אחיו, והמחבר תפס לשון הרמב"ם [פ"ט משלוחין ה"ד] סמ"ע שם ד

⁸⁶ שו"ע אבהע"ז שם סעיף ב, ועיי"ש פרמי הלכה זו, וע"י שער משפט (סימן צג סק"ג).

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL1l7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

כבר התבאר לעיל דף מה: שאינו יכול⁸⁷ להשביע שבועת השותפין, אלא כל זמן שלא חלקו, אבל לאחר שחלקו⁸⁸ אינו יכול להשביע בטענת שמא⁸⁹, דמסתמא מחל לו השבועה בשעת חלוקה⁹⁰, אולם אם לאחר שחלקו יש לו טענת ודאי יכול להשביעו וגם לגלגל עליו שבועה על כל מה שירצה⁹¹, וכן אם חלקו האריסין, ונתגרשה האשה, ונפרד מעליו בן הבית, והביא לו השליח סחורה שקנה לו או מעות שמכר לו סחורתו בהם ושתק והלכו להם ולא תבעם מיד, אינו יכול שוב לחזור ולהשביעם בטענת ספק דאמרינן מחל לו השבועה ברעתו, אבל אם היתה לו טענת ודאי משביעו על אותה טענה ומגלגל בה כל מה שירצה אפילו בטענת שמא אף על פי שכבר שתק בה והלכו להם, וכן אם לאחר זמן נתחייב לו שבועה מצד אחר בין של תורה בין של דבריהם בין של שותפות אחר, מגלגל עליו שותפות הראשון, דגלגול

⁸⁷ שו"ע ונו"כ הו"מ שם ו

⁸⁸ וכתב באו"ת דדוקא כשחלקו מדעת שניהם, אבל כשחלק אחד שלא מדעת חבירו (נראה דהיינו אפילו במקום שמדינא יכול לחלוק), חשיבי כלא חלקו. כתב המ"ז שאם בא השותף לתבוע חוב על חבירו שלא מחמת השותפות, יכול להשביע שמא תפס משלו בהיותו שותף עמו, אף על פי שכבר חלקו, ועיי' בדבריו באריכות באהע"ז (סימן צ"ז).

⁸⁹ בשער משפט (סק"ז) האריך לדון לשיטת רש"י שגם שבועת השותפין צריך הודאה במקצת (עיי' לעיל), ולפי"ז לאחר שחלקו פטור אפילו בהודה במקצת, ואמאי, נימא דאע"פ שבשעת חלוקה לא תבעו להשבע משום שסמך על נאמנותו ומחל לו, אבל עתה שהודה במלה נאמנותו, ואדעתא דהכי לא מחל, עיין שם שהאריך בזה, ונראה דעתו שאם הודה במקצת לכו"ע יכול להשביעו, וכן אם באו עדים שנגב מקצת, עיין שם. ועיי' שו"ת מהרש"ם (ח"ד סימן נה) בשותפים שחלקו ונשאר אצל אחד מהם ממון חבירו מעסק אחר, וכשבא לתבעו רוצה להשביעו, וטוען שלא תבעו לישיבע בשעת חלוקה משום שסמך על הממון שבידו, והביא מחלוקת הפוסקים בזה, והמוחזק יכול לומר קים לי, ועיי' שו"ת השיב משה (סימן קג), ובאורחיה"מ (דיני שותפים סימן פד) בשם שער אשר (סימן כד).

⁹⁰ אבל בכסף הקדשים כתב שאין הטעם משום שמחלו, אלא כך היתה תקנת חז"ל, ולא פלוג, עיין שם. ומשמע מהא דסעיף ט שאם בשעת חלוקה התנו בפירוש שאינו מוחל השבועה, חייב לישיבע אח"כ. ו

⁹¹ ונראה דהיינו שנודע לו טענת ודאי על מה שהיה בזמן השותפות, ונראה שמשביעו היסת, וסיים בשו"ע שה"ה אם לאחר זמן נתחייב לו שבועה בין של תורה ובין של דבריהם (והיינו שלא מחמת השותפות), יכול לגלגל עליו. בד"ג (כלל ד סימן ב וכלל צח סימן כו) הביא בשם שו"ת מאמר מרדכי (סימן צג) בדין ראובן שטוען על שותפו מזמן שמגיע לו מעסק השותפות סכום מעות, ושטוען טוען הרי לאחר שחלקנו פרעת לי חוב אחר שהיית חייב לי, ואילו כדברידך לא היית פורע החוב, והביא משו"ע (סימן פה סעיף א) בראובן שתובע משמעון מנה בשטר, ושמעון הוציא שטר שמכר לו שדה לאחר השטר, ואילו היה חייב לו היה גובה ממנו חובו, שנשבע היסת על טענתו ונפטר, וה"נ נשבע שמעון היסת שאינו חייב לו ונפטר, ואפילו תפס ממנו חייב להחזיר לו, עיין שם. ועיי' אורחיה"מ (כלל למ אות כה) שאם פטר אותו בפירוש מכל שבועה, אינו יכול להשביעו אפילו בטענת ודאי, ושם (באות כו) דן כשהשותף הודה שיש לו בידו משלו, אלא שטוען מחלת לי, שבודאי על שקר לא נתכוין למחול, ועיי' מ"ש בפת"ח (ח"א) דיני הלואה (פרק יב) ועיי' שו"ת מהרש"ם (ח"ב סימן קיד).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת שבועות

שבועה דאורייתא, וגם בשבועה דרבנן תקנו לגלגל. וכן ויש אומרים⁹² שאם פטרו מהשבועה שוב אינו יכול לגלגל עליו אח"כ.

⁹² שו"ע שם סעיף ז, ובפת"ש הביא שיש חולקים שאף אם פטרו בשעת חלוקה יכול להשביעו אח"כ ע"י גלגול, עיין שם. ובמחנ"א (ה' שותפות סימן ו) כתב שאם מחל לו השבועה בשעה שעדיין לא עשו חשבון ולא היה ידוע כמה מגיע לחלקו, אינו מועיל, דהוי כע"מ שאין לך עלי אונאה דאמרינן דלא ידע ומחיל, עיין שם. ועיי ד"ג (כלל כא סימן א).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

